ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobkyně: **nezl. K. Z.,** zastoupena JUDr. Jiřím Burešem, advokátem se sídlem Prvního pluku 621/8a, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 9. 2018, č. j. 4 Az 70/2017 - 39,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 9. 2018, č. j. 4 Az 70/2017 - 39, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 2017, č. j. OAM-986/ZA-P07-ZA04-2016, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti částku 10 200 Kč k rukám jejího zástupce JUDr. Jiřího Bureše, advokáta, a to do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Dne 14. 11. 2016 podala zákonná zástupkyně nezletilé žalobkyně jejím jménem žádost o udělení mezinárodní ochrany z humanitárních důvodů. Uvedla, že žalobkyně trpí vážnou vrozenou srdeční vadou a pro její přežití je nezbytná operace a péče kardiologa. Oba rodiče mají v České republice (dále též „ČR“) dlouhodobý pobyt. Kvůli vrozené vadě odmítly všechny zdravotní pojišťovny žalobkyni komerčně pojistit. Předmětná vada

ovlivňuje i plíce; jakákoliv infekce dýchacích cest je pro žalobkyni značně riziková. Rodina nemůže vycestovat do Ruska, neboť cesta by mohla žalobkyni ohrozit na životě. V Rusku se pak nemůže spoléhat na pomoc od státu, na jeho zdravotní systém ani na příbuzné.

[2] Rozhodnutím ze dne 31. 7. 2017, č. j. OAM-986/ZA-P07-ZA04-2016, žalovaný rozhodl, že se žalobkyni mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“) neuděluje. Poukázal na to, že žalobkyně v průběhu správního řízení dne 6. 4. 2017 podstoupila nezbytnou operaci srdce a její pooperační stav je v lékařských zprávách hodnocen jako příznivý, žádné komplikace nejsou zmiňovány. Dle shromážděných zpráv bude žalobkyně v případě návratu do Ruska účastníkem bezplatného povinného zdravotního pojištění, a tudíž bude mít přístup k lékařské péči. Žalovaný neshledal ani důvody pro udělení doplňkové ochrany. V případě vycestování do Ruska nebude žalobkyně ohrožena na životě, nehrozí jí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení. Nedostatečná úroveň zdravotní péče by byla důvodem pro udělení doplňkové ochrany za situace, kdy by tato nedostatečnost dosahovala úrovně označitelné za mučení, či nelidské nebo ponižující zacházení. O takovou situaci v případě žalobkyně nejde. Rovněž nedošlo k porušení práv dítěte, neboť je možné žalobkyni zajistit zdravotní pojištění.

II.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“), který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Uvedl, že žalovaný při posuzování, zda situace žalobkyně představuje případ hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu, postupoval v souladu se zákonem. Lékařské zprávy potvrzují, že zdravotní stav žalobkyně je stabilizovaný a byl jí uložen pouze zákaz bazénu v kojeneckém věku, nikoliv zákaz cestování. Dle zpráv založených ve správním spise je zdravotní pojištění v Rusku všeobecné a povinné; každý občan má v zásadě nárok na bezplatnou zdravotní péči. Zdravotní stav žalobkyně nelze hodnotit jako zvlášť závažné onemocnění, zvláště když není ohrožen její přístup ke kvalifikované zdravotní péči v Rusku. Případná horší úroveň zdravotních služeb v Rusku není azylově relevantním důvodem. Nejlepší zájem dítěte je důležitým kritériem při rozhodování orgánů veřejné moci, nejedná se však o zakotvení absolutní přednosti zájmů dětí ve všech ohledech. Úkolem správních orgánů je vždy zvážit zájem dítěte a zkoumat, zda by mu nemohla vzniknout závažná újma. Tato by v případě žalobkyně mohla spočívat v odloučení od rodiny a absenci potřebné zdravotní péče v zemi původu. Rodičům však ve vycestování se žalobkyní nebrání žádné objektivní překážky a odepření péče jí reálně nehrozí. Muselo by se jednat o mimořádnou situaci, aby pouhé vycestovaní způsobilo žalobkyni závažnou újmu porušením mezinárodních závazků ČR. Taková situace však nenastala. Městský soud neshledal vady v postupu žalovaného, neboť tento si opatřil dostatečné podklady, objektivně je zhodnotil, zjistil všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu a přihlédl ke všemu, co v řízení vyšlo najevo.

III.

[4] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb.,

správní řád ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítá, že nebyla řádně vypořádána otázka, zda by objektivní nedostupnost lékařské péče v zemi původu a zdravotní stav stěžovatelky odůvodňovaly udělení doplňkové ochrany. Stěžovatelka trpí závažným kardiologickým onemocněním se značnými riziky, které jej doprovází. Žalovaný se však jejím zdravotním stavem řádně nezabýval. Navíc své závěry týkající se dostupnosti lékařské péče v Ruské federaci ve vztahu k onemocnění stěžovatelky doložil až v rámci vyjádření k žalobě. Nedostatek odůvodnění rozhodnutí však dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2011, č. j. 4 As 21/2011 - 60, nelze zhojit podrobnějším doplněním učiněným až v řízení před soudem. Řízení před městským soudem tak bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci. Městský soud se řádně nevypořádal ani s rodinnými vazbami stěžovatelky při posuzování podmínek pro udělení doplňkové ochrany. Od narození žije s rodiči v ČR, kde je jí poskytována pravidelná a nezbytná lékařská péče. Její rodiče zde mají povolen dlouhodobý pobyt, pracují a vlastní dům. Veškeré vazby k zemi původu jsou zpřetrhány. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu, případně také rozhodnutí žalovaného.

IV.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že shromáždil ve vztahu k důvodům žádosti o mezinárodní ochranu dostatek podkladů pro rozhodnutí. Informace mezinárodní organizace International SOS ze dne 5. 9. 2017, č. j. BMA 10049, zaslaná soudu společně s vyjádřením k žalobě nebyla provedena jako důkaz, neboť městský soud shledal dostupnost efektivní léčby na území Ruské federace za prokázanou na základě obsahu správního spisu. Skutkový stav věci byl zjištěn dostatečně, rozhodnutí je řádně odůvodněno. Městský soud vypořádal v potřebném rozsahu a srozumitelně všechny žalobní námitky. Kasační stížnost svým významem nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl, neshledá-li důvod k jejímu odmítnutí.

V.

[6] Vzhledem k tomu, že se v projednávané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. nejdříve otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem *„přesah vlastních zájmů stěžovatele“*. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí městského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[7] Stěžovatelka v tomto případě v zásadě namítá nesprávnou aplikaci § 14a zákona o azylu opírající se o nedostatečně zjištěný skutkový stav věci, na jehož základě městský soud dospěl k závěru, že její zdravotní stav umožňuje vycestování do Ruské federace. Stěžovatelka tedy namítá taková zásadní pochybení městského soudu, která by mohla mít dopad do jejího hmotněprávního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[8] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[9] Předmětem sporu je především otázka, zda žalovaný řádně zjistil stav věci, a to zejména ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Problematikou zjišťování stavu věci v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud již zabýval (viz. např. rozsudky ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, ze dne 30. 5. 2005, č. j. 1 Azs 281/2004 - 77, či usnesení ze dne 22. 6. 2017, č. j. 7 Azs 91/2017 - 31). V usnesení ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107, pak rozšířený senát Nejvyššího správního soudu uvedl, že „[ž]*ádost o poskytnutí mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem této ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují.*“ Podle judikatury Nejvyššího správního soudu je tedy správní orgán v řízení o udělení mezinárodní ochrany povinen zjistit stav věci ve vztahu ke všem informacím podstatným pro posouzení žádosti, které žadatel uplatnil, nebo v řízení vyšly najevo.

[10] V posuzovaném případě stěžovatelka odůvodňovala svoji žádost vážným zdravotním stavem, který dokládala lékařskými zprávami. Byla toho názoru, že její zdravotní stav odůvodňuje udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, případně doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

[11] Zdravotní stav žadatele není v relevantních ustanoveních zákona o azylu výslovně uveden mezi skutečnostmi odůvodňujícími udělení azylu či doplňkové ochrany (§ 12 – 14b zákona o azylu). Ve vztahu k důvodům udělení doplňkové ochrany § 14a odst. 1 zákona o azylu stanoví, že tato se *udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*

[12] Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za vážnou újmu podle zákona o azylu považuje
a) uložení nebo vykonání trestu smrti,
b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,

pokračování

c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

[13] Předně je tedy nezbytné posoudit, zda zdravotní stav žadatele vůbec může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, příp. za jakých okolností. Touto otázkou se již zabývali Evropský soud pro lidská práva (dále též „ESLP"), Soudní dvůr Evropské unie (dále též „SDEU") i Nejvyšší správní soud. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, *„nelze jistě vyloučit, že by doplňková ochrana byla cizinci udělena i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu; tato nedostatečnost by však musela dosahovat úrovně označitelné za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení, jak na ně pamatuje jak § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tak - aplikovatelný i na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu - čl. 3 Evropské úmluvy* (Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, dále též „Evropská úmluva"), *jak jej vyložil Evropský soud pro lidská práva zejména v rozsudku D. proti Spojenému království ze dne 2. 5. 1997, stížnost č. 30240/96. V něm Evropský soud pro lidská práva označil za porušení článku 3 Evropské úmluvy vyhoštění cizince v terminálním stadiu choroby AIDS zpět do jeho země původu, tedy na Závětrné ostrovy v Malých Antilách, do ostrovního státu Svatý Kryštof a Nevis, neboť žádná z obou nemocnic tohoto karibského ostrova nebyla schopna podle soudu tuto nemoc léčit způsobem, který by zachoval akceptovatelnou délku a důstojnost stěžovatelova života.*"

[14] Výše uvedené závěry Nejvyšší správní soud doplnil v rozsudku ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 - 89, podle kterého *„při výkladu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu je tedy třeba vycházet především z rozsahu práva nebýt mučen, jak je zakotveno v čl. 3 Evropské úmluvy a jak je vymezeno Evropským soudem pro lidská práva. (...) Evropský soud pro lidská práva (dále též „Evropský soud") se již několikrát zabýval případy obdobnými případu stěžovatele, tedy otázkou, zda členský stát Rady Evropy poruší čl. 3 Evropské úmluvy tím, že vyhostí cizince do země jeho původu, kde mu nebude poskytnuta lékařské péče srovnatelná s péčí poskytovanou v členském státě, přičemž tato skutečnost zásadním způsobem ovlivní délku a kvalitu života jedince. Tyto tzv. „humanitární případy" se specificky vyznačují tím, že jedinci nehrozí nelidské či ponižující zacházení ze strany státu či nestátních subjektů v zemi původu (kvůli jejich jednání), nýbrž z objektivních důvodů (kvůli charakteru nemoci, jíž trpí). Na tomto místě je třeba předznamenat, že Evropský soud si je zmíněných specifik dobře vědom a porušení článku 3 v takových případech shledal pouze výjimečně. Evropský soud jasně uvedl, že „v takových případech musí Soud podrobit přísnému zkoumání všechny okolnosti případu, zejména pak osobní situaci jednotlivce v přijímajícím státě. Na podkladu takto zjištěného stavu bude Soud rozhodovat, zda hrozí skutečné nebezpečí, že vyhoštění stěžovatele bude v rozporu s článkem 3." (rozsudek ESLP ze dne 2. 5. 1997, D. proti Spojenému království, stížnost č. 30240/96, body 49 a 50; překlad NSS).*"

[15] V usnesení ze dne 30. 7. 2015, č. j. 4 Azs 105/2015 - 22, pak dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že mezinárodní ochrana může být cizinci poskytnuta i z důvodu jeho nepříznivého zdravotního stavu, ale pouze tehdy, pokud by návrat do země původu (tj. státu, jehož je státním občanem nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu posledního trvalého bydliště) cizince přímo ohrozil na životě, tj. pokud by představoval skutečné nebezpečí vážné újmy spočívající v mučení nebo nelidském či

ponižujícím zacházení. Tím by totiž byly splněny podmínky podle § 14a odst. 2 písm. b) či d) zákona o azylu.

[16] Podle uvedené judikatury může za určitých výjimečných okolností závažný zdravotní stav žadatele a jeho případné zhoršení představovat vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu, a může být důvodem pro udělení doplňkové ochrany. Uvádí-li tedy žadatel o mezinárodní ochranu mezi důvody pro podání žádosti i vážný zdravotní stav, přičemž tuto skutečnost potvrzují relevantní doklady, jako např. lékařské zprávy, je nezbytné posoudit dopady, které by na zdravotní stav žadatele mohlo mít jeho navrácení do země původu.

[17] Velký senát ESLP v rozsudku ze dne 13. 12. 2016, Paposhvili proti Belgii, stížnost č. 41738/10 (dále též „rozsudek Paposhvili proti Belgii“), zdůraznil, že Evropská úmluva musí být vykládána a aplikována tak, aby zajišťovala skutečnou a efektivní ochranu práv v ní obsažených, a nikoli ochranu pouze teoretickou a ilusorní. Pojem „velmi výjimečné případy“, ve kterých článek 3 Evropské úmluvy znemožňuje vyhoštění, musí být proto chápán tak, že pokrývá situace, kdy je vyhošťována vážně nemocná osoba, u níž opodstatněné důvody zakládají domněnku, že ačkoliv není tato osoba v bezprostředním ohrožení života, nedostatek vhodné péče či přístupu k ní v přijímající zemi představuje skutečné riziko nebezpečí vážného, rychlého a nevratného zhoršení jejího zdravotního stavu vedoucího k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života. Velký senát ESLP zdůraznil, že tyto situace splňují přísné podmínky pro uplatnění zákazu vyhoštění cizinců trpících závažnou nemocí. Nelidské a ponižující zacházení přitom nepředstavuje samotný nedostatek zdravotnické infrastruktury ve státě přijímacím, ale možné zhoršení zdravotního stavu vyplývající z vyhoštění dotčené osoby.

[18] V uvedeném rozsudku velký senát ESLP dále konstatoval, že se v daném případě měly vnitrostátní orgány s ohledem na zhoršení zdravotního stavu stěžovatele a riziko jeho úmrtí zabývat také otázkou možných dopadů rozhodnutí o vyhoštění do soukromého a rodinného života stěžovatele ve smyslu čl. 8 Evropské úmluvy. Vnitrostátní orgány byly povinny zkoumat míru závislosti stěžovatele na jeho rodině. Dále byly povinny posoudit, zda od rodiny stěžovatele bylo možné rozumně očekávat, že bude stěžovatele následovat do Gruzie, a v případě, že nikoli, měly vnitrostátní orgány posoudit, zda právo stěžovatele na respektování jeho rodinného života vyžadovalo, aby mu na zbytek života bylo umožněno pobývat v Belgii. Právě tím, že se možnými dopady vyhoštění do soukromého a rodinného života stěžovatele vnitrostátní orgány nezabývaly, a nevypořádaly výše uvedené otázky, porušily čl. 8 Evropské úmluvy.

[19] SDEU se problematice relevantnosti zdravotního stavu žadatele věnoval v rozsudku ze dne 16. 2. 2017, C. K. a další, C-578/16 (dále též „rozsudek C. K. a další“). Zabýval se otázkou, zda je nutné zohlednit zdravotní stav žadatele o mezinárodní ochranu v případě jeho přemístění dle relevantních ustanovení (čl. 3, 29, 31 a 32) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále též „nařízení Dublin III“). SDEU konstatoval, že pokud žadatel o azyl při uplatnění opravného prostředku podle čl. 27 nařízení Dublin III

relevantním způsobem (např. lékařskými osvědčeními) doloží významnou závažnost svého zdravotního stavu a rovněž možné značné nevratné následky, které by mohly být způsobeny přemístěním žadatele do jiného členského státu, musí státní orgány k těmto skutečnostem přihlédnout a jsou povinny riziko možných následků přemístění posoudit. Výslovně pak uvedl, že „[j]*e tedy věcí těchto orgánů, aby vyloučily jakoukoliv závažnou pochybnost týkající se dopadu přemístění na zdravotní stav dotyčné osoby.*“ Zároveň dospěl k závěru, že přemístění žadatele o azyl v rámci nařízení Dublin III lze provést pouze za podmínek, kdy nedojde k porušení čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie (dále též „Listina“). Vycházel přitom ze skutečnosti, že znění čl. 4 Listiny odpovídá zákazu uvedenému v čl. 3 Evropské úmluvy, pročež je třeba při výkladu čl. 4 Listiny vzít v úvahu judikaturu vztahující se k čl. 3 Evropské úmluvy. Z rozsudku C. K. a další je tedy zřejmé, že za určitých okolností může dojít k porušení čl. 4 Listiny (který obsahově odpovídá čl. 3 Evropské úmluvy) i při přemístění osoby z jednoho členského státu Evropské unie do jiného členského státu podle nařízení Dublin III. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že tím spíše pak obdobné porušení čl. 3 Evropské úmluvy může nastat v případě nuceného vycestování ze států Evropské unie do vzdálené třetí země.

[20] Z výše citované judikatury vyplývá, že obzvlášť závažný zdravotní stav žadatele může být důvodem pro poskytnutí mezinárodní ochrany rovněž tehdy, hrozí-li v případě vrácení do státu původu jeho značné a nevratné zhoršení. Pokud tedy žadatel v žádosti o mezinárodní ochranu tento důvod uplatnil a současně své tvrzení podpořil relevantními doklady, jsou správní orgány povinny shromáždit takové podklady rozhodnutí, na základě kterých bude možné učinit jednoznačný závěr o tom, jaký je zdravotní stav žadatele a zda v případě jeho vycestování skutečně hrozí takto závažné zhoršení. Pokud by tomu tak totiž bylo, mohly by být dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, neboť Česká republika je zavázána k dodržení čl. 3 Evropské úmluvy, a rovněž podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, který svým zněním fakticky plně odpovídá čl. 3 Evropské úmluvy, a který je nezbytné vykládat eurokonformním způsobem, neboť se jedná o implementaci čl. 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany. Za specifických okolností jsou správní orgány rovněž povinny posoudit rozhodné skutečnosti ve vztahu k čl. 8 Evropské úmluvy.

[21] Na tomto místě považuje Nejvyšší správní soud za vhodné zdůraznit, že podstata posuzované věci nespočívá v tom, zda žalovaný správně vyhodnotil zdravotní stav stěžovatelky a hrozbu jeho zhoršení při jejím vrácení do země původu, ale zda vůbec shromáždil dostatečné podklady pro to, aby o těchto skutečnostech mohl být příslušný závěr učiněn.

[22] Stěžovatelka již v žádosti uváděla, že trpí vážným srdečním onemocněním [inkompletní defekt atrioventrikulárního (síňokomorového) septa s nedomykavostí mitrální chlopně 3. stupně a plicní hypertenzí] vyžadujícím operaci, které jí znemožňuje vycestovat do Ruské federace. V průběhu řízení o žádosti (dne 6. 4. 2017) byla úspěšně operována, jak vyplývá z vyjádření přednosty dětského kardiocentra ze dne 26. 4. 2017. Dle vyjádření byl pooperační pobyt stěžovatelky v nemocnici nekomplikovaný,

pooperační nález příznivý. Stěžovatelka nicméně setrvala na tom, že její zdravotní stav jí neumožňuje vycestovat a předložila mimo jiné lékařskou zprávu z ambulantního vyšetření ze dne 16. 5. 2017. V této zprávě je uvedeno, že pooperační nález je příznivý, klinický stav dobrý. Dále zpráva konstatuje, že 6 měsíců po operaci je stěžovatelka riziková a je nutná zvýšená ochrana před respiračními infekcemi. Požadavek na zvýšenou ochranu před infekcí obsahuje i poslední lékařská zpráva ze dne 9. 6. 2017, kde se uvádí: „*zv ochrana před infekcí, dle pohovoru bazén v kojeneckém věku - zákaz a pohovor stran cestování.*“

[23] Žalovaný na základě lékařských zpráv konstatoval, že operačním zákrokem došlo k sanaci srdeční vady stěžovatelky a její zdravotní stav je stabilizovaný, i když samozřejmě může v budoucnu při vývoji dítěte dojít k určitým komplikacím. Dále odkázal na to, že stěžovatelka bude mít přístup k potřebné zdravotní péči v Rusku. Vyhodnotil, že stěžovatelce nemůže být s ohledem na její zdravotní stav udělena doplňková ochrana, neboť tato náleží pouze v případě, že nedostatečnost zdravotní péče v zemi původu žadatele dosahuje úrovně označitelné za mučení či nelidské nebo ponižující zacházení, přičemž v případě stěžovatelky se o takovou situaci nejedná. Žalovaný tak posuzoval možnost udělení doplňkové ochrany toliko z toho hlediska, zda bude stěžovatelce poskytnuta potřebná zdravotní péče v Rusku. Z výše citované judikatury ESLP a ESD ovšem vyplývá, že důležité je rovněž posouzení otázky, zda samotné nucené vycestování žadatele o mezinárodní ochranu nemůže být porušením čl. 3 Evropské úmluvy, respektive § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Je nezbytné posoudit, zda vycestování nepovede k nelidskému či ponižujícímu zacházení, které může spočívat právě ve zhoršení zdravotního stavu žadatele. Ve světle recentní judikatury tedy není úroveň zdravotní péče v zemi původu jediným hlavním a rozhodujícím měřítkem; je jím rovněž závažnost případných dopadů nuceného vycestování na zdravotní stav žadatele. Žalovaný tedy postupoval chybně, pokud se ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany zaměřil toliko na úroveň zdravotnictví v Ruské federaci. Byl totiž povinen posoudit rovněž to, zda samotné vycestování nepovede k vážnému a nevratnému zhoršení zdravotního stavu stěžovatelky, případně přímo jejímu ohrožení na životě.

[24] Pro posouzení této skutečnosti ovšem žalovaný neshromáždil prakticky žádné podklady. Ve svém rozhodnutí totiž reflektoval toliko vyjádření lékařů, že operace stěžovatelky byla úspěšná a její pooperační stav dobrý. Již se však nijak nezabýval navazující informací o tom, že stěžovatelka je šest měsíců po operaci považována za rizikovou, nesmí být vystavována respiračním infekcím a cestování jí může být umožněno pouze po pohovoru s lékařem. Žádné vyjádření lékaře stran cestování však ve správním spise založeno není. Význam podmínění cestování pohovorem s lékařem je umocněn i tím, že ve zprávě ze dne 28. 12. 2016, tedy z období před operací, je uvedeno, že dané stádium onemocnění stěžovatelky návratu do Ruské federace nebrání. Pokud pooperační lékařská zpráva ze dne 9. 6. 2017, která je ve vztahu k napadenému rozhodnutí nejaktuálnější, váže možnost jakéhokoliv cestování na pohovor s lékařem, bylo před vydáním napadeného rozhodnutí nezbytné zajistit vyjádření lékaře, zda je stěžovatelka schopna vycestovat do Ruské federace. Na základě informací v lékařských zprávách totiž nebylo ke dni vydání napadeného rozhodnutí možné učinit jednoznačný závěr, zda vycestování do Ruské federace nemohlo pro stěžovatelku představovat riziko nebezpečí vážného a nevratného zhoršení jejího zdravotního stavu.

[25] Ze správního spisu dále vyplývá, že žalovaný shromáždil informace o zdravotní péči v Ruské federaci ve vztahu k léčbě anémie (Informace belgického Generálního ředitelství úřadu pro cizince ze dne 18. 5. 2016, č. j. BDA-21060510-RU-6265) a endometriózy (Informace belgického Generálního ředitelství úřadu pro cizince ze dne 20. 9. 2016, č. j. BDA-20160816-RU-6346), tedy nemocí nesouvisejících se zdravotním stavem stěžovatelky. Tyto informace sice skutečně potvrzují existenci bezplatného povinného zdravotního pojištění v Ruské federaci, jak konstatoval žalovaný, nicméně na jejich základě nelze bez dalšího činit závěry týkající se dostatečnosti úrovně zdravotnictví při léčbě srdečního onemocnění, kterým trpí stěžovatelka. Nejedná se tedy o podklady dokládající úroveň zdravotní péče v Ruské federaci ve vztahu k onemocnění stěžovatelky. Ostatní zprávy o Ruské federaci shromážděné žalovaným (Informace MZV ČR, č. j. 98677/2016-LPTP ze dne 3. 6. 2016, Informace Human Rights Watch ze dne 12. 1. 2017, Informace Freedom House ze dne 17. 5. 2017 – Svoboda ve světě 2017 – Rusko, Informace polského Úřadu pro záležitosti cizinců ze dne 31. 1. 2017 – Zpráva ze zjišťovací mise do Ruské federace, 4. – 18. 5. 2014) se pak týkají především lidských a politických práv, přičemž otázce dostupnosti a kvality zdravotní péče se vůbec nevěnují. Rovněž o úrovni zdravotnictví v Ruské federaci ve vztahu k onemocnění stěžovatelky tedy není možné na základě podkladů shromážděných ve správním řízení učinit jakékoliv závěry. Na základě shromážděných podkladů si lze učinit závěr pouze o tom, zda stěžovatelka bude účastníkem zdravotního pojištění. Zda jí bude poskytnuta odpovídající zdravotní péče, či naopak existuje hrozba nedostatečné zdravotní péče, na základě podkladů napadeného rozhodnutí posoudit nelze. K Informaci mezinárodní organizace International SOS č. j. BMA 10046, ze dne 5. 9. 2017, kterou žalovaný přiložil k vyjádření k žalobě ze dne 16. 10. 2017, pak s ohledem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2011, č. j. 4 As 21/2011 - 60, nelze přihlížet, neboť nedostatky správního řízení nelze hojit předložením příslušné zprávy teprve v řízení před soudem. Ani v tomto ohledu tedy žalovaný neshromáždil podklady rozhodnutí v dostatečném rozsahu.

[26] Stěžovatelka dále již v žádosti zdůrazňovala sociální a rodinné důvody podání žádosti. Uvedla, že se narodila v České republice, její rodiče nemají v Ruské federaci trvalý pobyt a od února 2015 bydlí na základě povolení k dlouhodobému pobytu v Praze. Otec stěžovatelky zde má stálé zaměstnání. Rodina má užší osobní a hospodářské vztahy k ČR než k Rusku, vlastní zde rovněž rodinný dům. Žalovaný ve vztahu k dopadům napadeného rozhodnutí do soukromého a rodinného života stěžovatelky konstatoval, že nejsou dány žádné zásadní překážky, které by žadatelčiným rodičům, a tím i samotné žadatelce, bránily ve zpětné reintegraci do ruské společnosti.

[27] Z rozsudku Paposhvili proti Belgii vyplývá, že v případě závažného zdravotního stavu žadatele o mezinárodní ochranu je nezbytné důsledně se zabývat možným porušením čl. 8 Evropské úmluvy a zkoumat míru závislosti žadatele na jeho rodině. Stejně tak je nezbytné se zabývat otázkou, zda lze od ostatních členů rodiny očekávat, že žadatele budou do země původu následovat. Problematikou vypořádání dopadů rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany do soukromého a rodinného života cizince se zabýval rovněž Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 2. 2019, č. j. 5 Azs 235/2018 - 32. V něm ve vztahu k mezinárodnímu závazku České republiky v podobě čl. 8 Evropské úmluvy konstatoval, že tento závazek „*zcela jistě nelze chápat jako neomezený všeobecný závazek respektovat volbu stěžovatelky ohledně země jejího pobytu. Při stanovení rozsahu povinností*

státu je nutno uvážit okolnosti každého konkrétního případu (viz např. rozsudek ze dne 19. 2. 1996 ve věci Gül proti Švýcarsku, stížnost č. 23218/94), k čemuž v případě stěžovatelky však nedošlo. Žalovaný, potažmo krajský soud se spokojili s konstatováním, že dle všech dostupných informací obecně začlenění do života v Kazachstánu není problematické, nicméně nikterak se již nezabývaly tím, zda tomu tak reálně je i v případě nezletilé stěžovatelky; stěžovatelka přitom důvody, pro které není pro ni vycestování do Kazachstánu možné a reálné, opakovaně uváděla.“ Dle uvedené judikatury je tedy při posuzování důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu za daných okolností nutné důsledně vypořádat otázku, do jaké míry je žadatel závislý na ostatních členech rodiny, do jaké míry je mu znemožněn rodinný a soukromý život v zemi původu, a zda lze od rodinných příslušníků žadatele očekávat, že vycestují společně s ním.

[28] V posuzovaném případě, kdy stěžovatelka ke dni vydání napadeného rozhodnutí dosáhla pouze věku necelých 8 měsíců, je evidentní, že v jejím případě byla dosažena nejvyšší myslitelná míra závislosti na rodině. Bylo tedy na žalovaném, aby se zabýval relevantními otázkami nastíněnými v rozsudku Paposhvili proti Belgii a důsledně posoudil, zda v případě vycestování stěžovatelky nemůže dojít k porušení jejího práva na rodinný a soukromý život. Pouhé konstatování, že rodičům ani stěžovatelce nic nebrání v tom, aby vycestovali společně, nelze považovat za řádné vypořádání možného porušení stěžovatelčina práva na rodinný a soukromý život vyplývajícího z čl. 8 Evropské úmluvy. Uvedený závěr je nezbytné řádně odůvodnit, a to i ve vztahu ke zdravotnímu stavu stěžovatelky a jeho možnému zhoršení a možnostem léčby v Ruské federaci.

[29] Vzhledem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že ve správním řízení nebyl řádně zjištěn skutkový stav. Žalovaný neshromáždil dostatečné podklady pro to, aby mohl učinit závěr ve vztahu k udělení či neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. Skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, tedy nemá oporu ve správním spise. Z tohoto důvodu shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou s ohledem na § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., a podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil napadený rozsudek městského soudu. Jelikož již v řízení před městským soudem byly dány předpoklady pro zrušení rozhodnutí žalovaného (neboť v daném řízení bude třeba provést a doplnit dokazování), zrušil Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rovněž rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[30] Nejvyšší správní soud tímto rozsudkem nijak nepředjímá, zda v případě stěžovatelky byly naplněny imperativy výše citované judikatury, tj. zda jsou či nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany. Na základě podkladů shromážděných ve správním řízení to ostatně ani není možné. Z lékařských zpráv založených ve správním spise vyplývá pouze to, že stěžovatelka, která v době vydání napadeného rozhodnutí dosáhla věku pouze 9 měsíců, měla příznivý pooperační nález a její klinický stav byl dobrý. Ke dni vydání napadeného rozhodnutí však stále byla pouhé 3 měsíce po operaci srdce, přičemž dle lékařských zpráv byla ještě po dobu dalších 3 měsíců považována za rizikovou. Za takové situace je pak nezbytné postavit najisto, že případné vycestování stěžovatelky nepovede k závažnému zhoršení jejího zdravotního stavu a nedojde tak k porušení § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. Pochybení žalovaného tedy spočívá v tom, že na takové posouzení rezignoval a neshromáždil relevantní informace. V dalším

průběhu správního řízení bude na žalovaném, aby shromáždil podklady rozhodnutí (např. vyjádření ošetřujícího lékaře ve vztahu k cestování, a to i na dlouhé vzdálenosti či relevantní zprávy vyjadřující se k úrovni zdravotnictví v Ruské federaci ve vztahu ke kardiovaskulárním onemocněním u dětí) v takovém rozsahu, aby bylo možné posoudit, zda je zdravotní stav stěžovatelky natolik vážný, že by v případě vrácení do země původu hrozilo jeho významné a nevratné zhoršení. Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v tomto rozsudku [§ 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.].

[31] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu a zároveň zrušil i rozhodnutí žalovaného, rozhodl také o náhradě nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí městského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.), podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka měla ve věci úspěch, náleží jí proto náhrada důvodně vynaložených nákladů řízení proti žalovanému, který úspěch neměl.

[32] Náklady řízení o žalobě sestávají z náhrady nákladů zastoupení za dva úkony zástupce stěžovatelky: 1) převzetí a příprava zastoupení a 2) podání žaloby. Za tyto úkony [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif ve spojení s § 35 odst. 2 s. ř. s.] náleží odměna ve výši 3 100 Kč za jeden úkon [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bod 5 advokátního tarifu], tj. 6 200 Kč. Stěžovatelka má též právo na náhradu hotových výdajů jejího zástupce za tyto úkony ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna zástupce za řízení před městským soudem činí 6 800 Kč.

[33] Náklady řízení o kasační stížnosti sestávají z náhrady nákladů zastoupení za jeden úkon zástupce stěžovatelky, kterým je podání kasační stížnosti. Za tento úkon [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] náleží zástupci stěžovatelky odměna ve výši 3 100 Kč. Stěžovatelka má též právo na náhradu hotových výdajů svého zástupce za úkon ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna a náhrada hotových výdajů zástupce za řízení před Nejvyšším správním soudem činí 3 400 Kč.

[34] Zástupce stěžovatelky na výzvu soudu nedoložil, že je plátcem DPH, a to ani v řízení před městským soudem. Celkem tedy stěžovatelce náleží náhrada nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši 10 200 Kč. Žalovaný je povinen uhradit stěžovatelce uvedenou částku ve lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku, a to k rukám jejího zástupce.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. května 2019

Mgr. David Hipšr

předseda senátu